

CZU: 343.541:343.82

DOI:10.5281/zenodo.6642195

HĂRȚUIREA SEXUALĂ ÎN PENITENCIAR – EFECT REPRESIV AL NORMELOR DE SUBCULTURĂ

Victor SAMOILENCO

doctorand, Școala Doctorală „Științe Juridice”,

Universitatea de Stat din Moldova,

ofițer principal al Penitenciarului nr.3-Leova al

Administrației Naționale a Penitenciarelor,

comisar de justiție

ORCID ID: 0000-0002-9277-5983

Sexual harassment is a crime, and harassers or victims can be of any sex or gender. The crime scene can be the workplace of the victim, generally accepted idea, but there are a lot of exceptions. The prison environment, intentionally designed to disempower, limiting choice and removing liberty as a punishment for offences, can also become a crime scene. And this happens even if the place is well guarded by the law enforcement. This can be explained by the presence of several categories of vulnerable people and the criminal energy of prison. Another explanation that can be accepted is that the penitentiary is a place of subcultural processes. All these subcultural processes have a repressive effect and cause a favorable environment for crime. The subcultural processes also lead to a significant number of unpunished crimes. From this point of view, the securization of people in detention becomes an imperative, being necessary the elaboration of prevention and protection strategies.

Keywords: criminal subculture; sexual harassment; penitentiary criminality; victimization; vulnerability.

Fenomenul hărțuirii sexuale a fost și este abordat prin prisma unor aspecte gender, predominând asumția că femeile devin victime mai frecvent decât bărbații, fapt care, nu este un neadevăr, însă există foarte multe abateri de la regula generală, mai ales dacă ne raportăm la un anumit mediu social sau la anumite culturi și chiar subculturi. În acest sens, penitenciarul poate fi abordat mai mult decât o instituție a statului responsabilă de executarea pedepselor privative de libertate, el devine o micro-comunitate reprezentanții căreia s-au abătut foarte mult de la cultura de bază și funcționează pe principii, valori, tradiții și norme inedite. În cadrul acestei comunități, regulile de comportament au fost modelate atât de specificul instituțional, care prevede un efect psihologic și social din partea deținuților la limitarea unor drepturi și libertăți ca model de sancțiune a unor comportamente indezirabile ce periclitizează valori sociale de o importanță majoră, dar și de orientarea din start negativă în plan social a membrilor respectivei comunități.

Rezultă că penitenciarul este un mediu social în care guvernează, aproape paralel, pe lângă normele de drept, impuse de autorități, normele de subcultură criminală, impuse de regulă de liderii interlopi. Aceste norme subculturale se caracterizează prin „toxicitate”, afectând, la fel ca și în cazul altor subculturi, la nivel macro întreg sistemul social iar la nivel micro, subsistemele sociale care intră în componența acestuia. La fel cum în comunitățile prosociale, mult mai extinse și în mod evident dominante, există reguli care guvernează cele mai diverse aspecte ale vieții sociale, unul din ele fiind sexualitatea, iar regulile de bază fiind legalitatea, toleranța, consimțământul, și în instituțiile penitenciare există reguli ce guvernează acest aspect important al vieții umane, însă, legalitatea, toleranța și consimțământul fie sunt abolite, fie puternic distorsionate, uneori până într-atât încât să favorizeze săvârșirea unor infracțiuni cu caracter sexual în mediul de detenție.

Din păcate, tot normele de subcultură determină ca aceste infracțiuni să rămână neraportate, și prin urmare, nedescoperite și nepedepsite. Nici persoanele care exercită funcții în cadrul organelor de drept (ofițeri de urmărire penală, procurori, judecători, penitenciariști, etc.) și nici doctrinarii dreptului, fie ei juriști sau criminologi, nu au negat sau cu atât mai mult nu au ignorat fenomenul criminalității penitenciare ca atare. Dimpotrivă, practicienii depun eforturi constante la contracararea iar teoreticienii încearcă să abordeze complex, profund și interdisciplinar această problemă. Totuși, majoritatea infracțiunilor cu caracter sexual în mediul carceral rămân tănuite, iar la nivel teoretic, nu au existat prea multe inițiative științifice în acest sens. A existat și există o tendință de a minimaliza rolul infracțiunilor cu caracter sexual la modelarea criminalității penitenciare pe de o parte, iar pe de altă parte, criminalitatea penitenciară însăși a fost abordată mult prea general, fiind pus accentul pe structură, cauze, factori, etc. și mai puțin pe un anumit gen de infracțiuni specifice mediului de detenție. Totuși, A. Mariș și I.C. Zeca recomandă ca „cunoașterea criminalității în instituțiile penitenciare să cuprindă și cunoașterea structurii ei prin prisma categoriilor de crime” [1, p. 63].

În același timp, organele de drept nu au pus accentul în mod deosebit pe descoperirea infracțiunilor cu caracter sexual care au loc în mediul de detenție. Este o problemă în primul rând de atitudine și de asimilare inconștientă a unor norme și principii care țin de subcultură la nivelul întregii societăți. Spre exemplu, ideea ca agresorii sexuali să fie umiliți și abuzați sexual în pușcărie este oarecum agreată de societate și este cunoscută oamenilor din afara penitenciarului ca o practică mai veche. În același timp, organele de drept tind să descopere acele infracțiuni săvârșite de persoanele aflate în detenție care au repercusiuni negative

în exterior, asupra civililor, sau perturbă ordinea și siguranța penitenciarului nemijlocit. Infracțiunile cu caracter sexual, hărțuirea sexuală inclusiv, în mediul de detenție presupune victimizarea unor persoane care la rândul lor au fost agresori, și apare evident, această atitudine subiectivă din partea organelor de drept, inclusiv a personalului penitenciar că „ceea ce se întâmplă nu este totalmente greșit și vine ca o suprasanctiune la un comportament ilicit”. Spre exemplu, într-un raport privind activitatea sistemului administrației naționale a penitenciarelor pe anul 2020, apare indicat faptul că pe acest interval de timp, au fost înregistrate 215 fapte ilicite, iar dintre acestea, 3 s-au soldat cu dosare contravenționale și 125 cu dosare penale, în timp ce restul sunt cazuri aflate în gestiunea altor instanțe. Cele mai multe infracțiuni, 92 la număr, țin de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor pe teritoriul instituțiilor penitenciare și transmiterea ilegală a unor obiecte interzise persoanelor deținute în penitenciare (art.217-217/5; 322 CP), în timp ce numărul infracțiunilor cu caracter sexual se limitează la 1, iar aceasta nu se referă la acțiunea de hărțuire în sensul art. 173 CP RM [2, p.12]. Într-un raport similar pentru anul 2019, din numărul total de 453 de fapte ilicite, doar 378 s-au soldat cu dosare penale, dintre care doar un caz constituie infracțiune violentă cu caracter sexual [3, p.29].

Ponderea majoritară a infracțiunilor legate de transmiterea obiectelor interzise și circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor pe teritoriul instituțiilor penitenciare nu poate fi contestată, în practică probabil așa și este, deoarece în penitenciar există un interes deosebit pentru consum, pe de altă parte, infracțiuni cu caracter sexual, și mai ales hărțuiri sexuale, în mediul carceral, trebuie să admitem că în practică se petrec mult mai multe. Pe lângă interesul precar al organelor de drept trebuie să mai fie, cel puțin o cauză decisivă care determină ca acestea să nu fie descoperite și pedepsite. Această cauză, presupunem că se referă la normele de subcultură în virtutea cărora, persoanele aflate în detenție care colaborează cu organele de drept, mai ales cele care denunță crima sau divulgă secretele deținuților, sunt reprimăți ori priviți de alți deținuți într-o perspectivă complet depreciativă, altfel spus, „legea criminală (penitenciară) prevede relații de neiertat pentru turnători” [4, p.147].

Efectul represiv al normelor de subcultură, implică mai multe consecințe care se reflectă nemijlocit asupra gradului relativ mic de descoperire și pedepsire a infracțiunilor sexuale, în particular a hărțuirii sexuale în mediul carceral: în primul rând diminuarea încrederii unor categorii de condamnați în autoritățile statului urmată de o rată scăzută a denunțurilor; dificultăți în obținerea de către reprezentanții organelor de drept a unor informații operative cu privire la infracțiuni; un efect psihologic de inhibare și tănuire a psihotraumei de către

condamnații abuzați, care ei înșiși consideră rușinos ceea ce li se întâmplă; etc. Rezultă că normele de subcultură nu doar favorizează fenomenul hărțuirii sexuale în penitenciar dar creează concomitent, premisele necesare pentru ca astfel de acte să nu devină vizibile pentru organele de drept și/sau să fie ignorate de către acestea. Faptul că „un anumit număr de infracțiuni, din motive obiective sau subiective, nu sunt reflectate în statisticile oficiale, constituind o cifră neagră a criminalității” este o opinie împărtășită de mai mulți criminologi. Totodată, unii criminologi consideră că pe lângă nivelul redus de raportare a abuzurilor de către victime și aderența inconștientă a personalului penitenciar la unele norme de subcultură, drept cauză o mai poate constitui sistemul perimat de reguli conform căruia „cu cât mai multe infracțiuni sunt înregistrate, cu atât mai scăzut este nivelul de apreciere a muncii, toate acestea având ca efect reflectarea statistică denaturată a fenomenului criminalității în mediul penitenciar” [5, p.449], acest fapt fiind aplicabil inclusiv infracțiunilor cu caracter sexual, și în particular hărțuirea sexuală.

Hărțuirea sexuală în penitenciarele Republicii Moldova, constituie așadar, o realitate bine conștientizată de către organele de drept, dar în mod evident neprioritarizată, cumva „lăsată de o parte”, în sensul unei mentalități care îmbracă forma conceptului „nu ne interesează, nu vrem să știm”. Pe de o parte acest aspect reflectă o atitudine precară a reprezentanților organelor de drept față de cinstea și demnitatea persoanei la modul general, pe de altă parte, o incapacitate a acestora de a evalua propria muncă în baza unor indicatori obiectivi și de a identifica în profesia lor anumite legături cauză-efect: spre exemplu, majoritatea ar vedea prin hărțuirea sexuală a deținuților o victimizare a unor persoane care „își merită soarta”, deoarece au comis cândva delict grave împotriva civililor, și acest fapt în mod evident nu-i deranjează, dar nu sunt capabili de a înțelege că atât hărțuitorul cât și victima, prin actul infracțional, acumulează o anumită experiență care le va modela pe viitor sexualitatea, și cel mai probabil va avea ca efect formarea unei sexualități deviante sau chiar infracționale și nemijlocit, în perioada post-detenție, ar crea premisele necesare pentru victimizarea prin hărțuire sexuală și nu doar, a unor categorii vulnerabile: femei, minori, bătrâni, invalizi, etc. În acest mod, penitenciarul ca instituție de corijare și executare a pedepsei penale privative de libertate, nu va realiza una din funcțiile cele mai importante care îi revine, și anume prevenția recidivei, ori, actul de hărțuire sexuală în mediul penitenciar care parvine din partea unor deținuți, asta și constituie de fapt: o variantă foarte periculoasă de recidivă infracțională care trebuie combătută, nicidecum lăsată să zacă în ceea ce numim cifră neagră a criminalității.

Printre consecințele existenței unei cifre negre a criminalității, în cazul de față a criminalității penitenciare, Gh. Gladchi enumeră și faptul că „are loc împiedicarea relevării tuturor circumstanțelor care favorizează comiterea infracțiunilor și limitarea posibilităților de a realiza prognoze legate de criminalitate, respectiv de a realiza măsuri eficiente de prevenire și combatere” [6, p.158]. Nicăieri nu scrie că față de criminalitatea penitenciară trebuie să existe o atitudine mai relaxată, cu atât mai mult față de fenomenul hărțuirii sexuale în mediul carceral. Este doar o aparență că aceasta se răsfrânge negativ numai asupra condamnaților victimizați în virtutea unui efect represiv al normelor de subcultură. Aceștia din urmă, revin în comunitate, în familii, și din păcate, revin cu experiență și energie criminală proaspătă și cu traumă psihologică care poate favoriza un comportament sexual deviant, sau cu mult mai deviant decât cel manifestat până la detenție. Chiar dacă psiho-trauma nu va avea acest efect asupra comportamentului sexual al condamnatului eliberat din detenție, suferința psihologică a acestuia, în timpul și după detenție nu poate fi justificată nici chiar prin natura infracțiunii pentru care a fost condamnat.

Până în acest punct, am abordat problema motivului pentru care hărțuirea sexuală a condamnaților dar și a arestanților ca atare [7, p.23], nu este reflectată în statisticile oficiale privind criminalitatea penitenciară. Din cele expuse putem formula 2 concluzii importante: 1) hărțuirea sexuală în mediul de detenție este o latură a criminalității care prezintă anumite particularități: a) sociale, printre care faptul că victimele „se aleg” în urma unei stratificări sociale a deținuților ce derivă dintr-un efect represiv al normelor de subcultură; b) juridice, printre care faptul că hărțuirea sexuală în varianta prevăzută de Codul Penal al Republicii Moldova poate fi greu demonstrată în general, iar aceste două trăsături determină ca membrii administrației penitenciare să nu poată lua act de cunoaștere sau să nu poată demonstra săvârșirea acestei infracțiuni; 2) tot membrii administrației penitenciare sunt cei care favorizează în majoritatea cazurilor tănuirea acestor infracțiuni: a) fie prin delăsare, fiind conștienți că oricum nu vor putea demonstra nimic iar victima va fi constrânsă să retragă plângerea de către cei care impun normele de subcultură criminală; b) prin atitudinea inconștient-pozitivă față de acest aspect al normelor de subcultură (abuzul față de pedofili și violatori); c) prin dorința de a tănui infracțiunile ca să nu le fie știrbit prestigiul profesional (concepția veche conform căreia criminalitatea penitenciară este un rod al ineficienței în muncă a ofițerilor de justiție); d) prin tănuirea culpabilă aferentă faptelor coruptibile (se solicită bani pentru a favoriza neînfăptuirea justiției penale).

Efectul represiv al normelor de subcultură nu se reflectă doar asupra

nivelului slab de justițiere a infracțiunilor sexuale. Însăși contextul și circumstanțele acestor infracțiuni în mediul carceral, este favorizat de normele subculturale cu efect nociv asupra moralității condamnaților, norme care cultivă și promovează depravarea sexuală, dar într-un asemenea mod încât să justifice și să demonstreze contrariul, prin recurgerea la o argumentare falsă. Stratificarea socială a deținuților în mod obiectiv nu poate fi argumentată, de îndată ce realitatea juridică curentă nu tolerează discriminarea și segregarea socială, cu atât mai mult, nu pot fi argumentate și justificate acțiunile ce prejudiciază libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei, deoarece astfel de fapte sunt incriminate iar normele de drept penal se aplică în baza unor principii fundamentale precum legalitatea, umanismul, democratismul, etc.

Necăutând la existența unui cadru legal care dezaproabă și sancționează orice acțiune capabilă să prejudicieze libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanelor, inclusiv a celor arestate și condamnate, în mediul carceral normele de subcultură criminală creează o sumă de premise favorabile pentru infracțiunile cu caracter sexual, mai ales, a hărțuirii sexuale, dar și a altor forme de non-sexuale de hărțuire, realizate prin metode și procedee ce la fel constituie obiectul unor incriminări (ex. șantajul). După cum deja am mai spus, o premisă o constituie stratificarea socială a condamnaților, care presupune existența unor păături sociale dominante cât și dominate, dar și a unor caste intermediare. Casta dominantă este denumită în limbajul subcultural „blatnâie”, iar casta dominată „abijnâi” (umiliți). Cea din urmă, reprezintă o castă a condamnaților vulnerabili oricăror forme de victimizări: maltratare, violență fizică, violență economică, violență psihică, sexuală, etc.

Violența economică asupra castei dominate (inferioare) se aplică diferit față de violența economică manifestată de liderii criminali în raport cu reprezentanții altor caste. Umiliții nu sunt impuși, de regulă, să participe la ceea ce se numește în limbajul subcultural „abșeac” (bugetul comun), însă, asupra lor pot fi exercitate presiuni psihologice cu scopul de a estorca bani, fiind amenințați cu abuzul sexual. Acest fenomen poate fi asociat cu „perceperea unei taxe de protecție”. Această taxă poate fi însușită nu doar de reprezentanții castelor superioare dar și de unii colegi de celulă, din aceeași categorie, dar care dețin atributul puterii, fiind cei care stabilesc regulile de cameră.

Există condamnați care deși nu fac parte din casta umiliților, sunt șantajați de către alți deținuți cu divulgarea unor secrete personale legate de trecutul lor sexual (ex.: întreținerea cu bună știință a unor raporturi sexuale cu femei depravate, sau în genere a unor raporturi homosexuale, etc.). Divulgarea acestor secrete poate determina diminuarea definitivă a statutului social. Acest

comportament tot este o formă de hărțuire și are cu siguranță puternice conotații sexuale, chiar dacă ține de o altă incriminare decât cea prevăzută la art. 173 CP RM, deoarece scopul nu este satisfacerea poftelor sexuale prin raporturi sexuale nemijlocit sau alte acțiuni cu caracter sexual, ci unul economic. Totuși, vizavi de această situație, există și unele aspecte protective. Tot în virtutea normelor de subcultură, diminuarea statutului unui condamnat în bază de zvonuri, atrage diminuarea statutului celui care invocă astfel de zvonuri, în momentul când se dovedesc a fi false. Deținuții care au fost transformați în umiliți pe baza zvonurilor false, sau în limbaj subcultural „po bezpridelu”, nu pot fi reabilitați dar pot obține satisfacția morală prin diminuarea statutului social la același nivel a celor care au favorizat răspândirea de zvonuri false. Prin urmare, această formă de șantaj, prin amenințarea cu divulgarea unor secrete, necesită un „probatoriu” foarte puternic, altfel, atrage după sine consecințe grave pentru „hărțuitor”. Încă un aspect protectiv îl constituie imperativitatea cunoașterii tuturor aspectelor: un condamnat acuzat că s-a atins de o femeie „murdară”(depravată), nu poate fi diminuat în statut dacă demonstrează că nu a cunoscut și nici nu a avut cum să cunoască despre acest fapt, iar în limbaj subcultural norma sună în felul următor: „po neznaiche, ne canaet”. Observăm diferența dintre normele subculturii criminale și normele de drept: în ordinea juridică este prevăzut că „necunoașterea legii nu exonerează de răspundere” [8, art.26, alin.(2)], în timp ce normele subculturii, se abat semnificativ de la cultura de bază, justificând comportamentul antisocial.

Situațiile tipice de hărțuire în mediul penitenciar invocate mai sus, deși pornesc de la motive și pretexte sexuale care se leagă într-un anumit mod de normele subculturii criminale, nu se referă la situații de hărțuire sexuală în sensul articolului 173 CP RM, altfel spus, la cazuri concrete de hărțuire sexuală. Exemplele invocate se referă la hărțuiri non-sexuale săvârșite în baza unui scop economic, dar care valorifică procedee de șantaj psihologic și sexual. Normele de subcultură favorizează și chiar recomandă aceste forme de șantaj, și nu doar în raport cu deținuții, dar și cu persoanele din afara mediului carceral, aceasta constituind un sistem clasic de escrocherii ale elitei criminale prin care ultima își lărgeste bugetul comun (obșeacul).

În ce privește infracțiunea nemijlocită de hărțuire sexuală, cu toate modalitățile ei faptice, așa cum este prevăzută la articolul 173 CP RM, aceasta nu este nici pe departe ceva impropriu mediului de detenție, dimpotrivă, astfel de infracțiuni au loc cu siguranță, iar făptuitorii la fel se folosesc de paravanul subculturii pentru a le justifica și/sau tăinui de organele de drept. Categoria cea mai vulnerabilă de victime o constituie homosexualii, mai ales cei care își declară

orientarea lor sexuală în mediul de detenție. Aceștia din start sunt diminuați în statutul lor social în virtutea normelor subculturale.

Pedofilii și violatorii care și-au omorât cu cruzime victima sunt alte categorii vulnerabile, dar numai cei care au fost diminuați în statut, iar în legătură cu acest fapt, trebuie să facem o remarcă foarte importantă: subcultura criminală în penitenciarele Republicii Moldova a ajuns la rândul ei un sistem extrem de șubred și corupt, deoarece actualmente, pedofilii și violatorii care demonstrează că au resurse financiare și pot să aducă contribuții semnificative la bugetul comun, li se „fabrică” anumite justificări și acced în clasa de mijloc sau chiar în casta dominantă, iar unii din ei se pot manifesta chiar și ca lideri importanți ce au putere de decizie asupra altor deținuți. Fabricarea justificărilor de regulă se referă la manifestarea unor atitudini de frondă, spre exemplu: a) organul de urmărire penală a înscenat totul deoarece are ciudă pentru anumite infracțiuni onorabile (ex. furtul) mai vechi, pentru care nu l-au putut prinde și condamna pe un anumit deținut; b) organul de urmărire penală ascunde pe adevăratul făptuitor, incriminându-l fără motiv; c) victima sau un reprezentant legal al acesteia este cea care a înscenat infracțiunea sau a făcut un denunț fals pretinzând anterior sume de bani de la acesta; etc. Dacă în anii ei de glorie, subcultura criminală era infiltrată inclusiv în mediul extra carceral și percepțiile ei privind discriminarea și molestarea homosexualilor, violatorilor, pedofililor și a altor categorii erau respectate cu strictețe, astăzi, fenomenul corupției a pătruns și în mediul interlopilor, care modelează subcultura și normele ei de la o zi la alta, după bunul plac, cu scopul de a-și satisface interesele economice.

O altă categorie vulnerabilă extrem de importantă atunci când ne referim la infracțiunea de hărțuire sexuală o constituie condamnații umiliți fără rețea stabilă de suport social din partea persoanelor de la libertate (familie, rude, prieteni), altfel spus, condamnații săraci. Aceștia nu dispun de suficiente mijloace de trai, iar restul condamnaților, mai ales cei necăsătoriți și depravați, care nu beneficiază de întrevederi de lungă durată cu persoane de sex opus, sondează posibilitatea de a-i transforma în prestatori de servicii sexuale, recurgând mai întâi la hărțuirea prin constrângere și șantaj, spre exemplu, le oferă un pachet cu ceai sau țigări iar ulterior îi obligă se presteze astfel de servicii. Trebuie de menționat că practicile homosexuale nu atrag diminuarea în statut a partenerilor activi (care penetrează), ci doar a celor pasivi (care sunt penetrați).

O ultimă categorie vulnerabilă în mediul carceral o constituie condamnații cu tulburări psihice. De regulă persoanele cu tulburări din spectrul obsesiv-compulsiv nu devin victime, deoarece au un nivel sporit de agresivitate și nu pot fi abordate sexual, având un mecanism de autoapărare foarte bun atunci când ne

referim la infracțiuni de hărțuire. Sunt victimizate persoanele cu retard mental, care au o conștiință de sine mai slabă și nu fundamentează pe deplin rațional comportamentul propriu sau le este diminuată semnificativ capacitatea de decizie.

Având în vedere specificul criminalității penitenciare descris anterior, ansamblul de factori și circumstanțe care favorizează infracțiunile în mediul de detenție, în particular infracțiunile cu nivel scăzut de deferire justiției, așa cum este hărțuirea sexuală cât și alte infracțiuni cu caracter sexual, intervin cu anumite recomandări. Cu siguranță trebuie identificate și întreprinse careva măsuri de prevenție și combatere. Nu doar programele educative și de intervenție psihologică axate pe schimbare comportamentală a agresorilor se pot dovedi eficiente în acest caz. V. Bujor consideră că „prezintă interes criminologic și cunoașterea particularităților personalității condamnaților care devin victime în mediul de detenție, caracteristicile victimității acestora, mecanismele victimizării, în scopul minimalizării riscurilor” [9, p. 28]. Anumite intervenții educative, psihologice, legate de asistența socială și juridică a victimelor și potențialelor victime pot garanta o bună profilaxie a victimizării cât și diminua semnificativ riscul de recidivă victimală în mediul de detenție. În acest sens, instituțiile penitenciare trebuie să își revizuiască categoriile de condamnați aflați la evidență în grupa de risc. Agresorii sunt luați la evidență în categoria periculoși, auto agresorii în categoriile suicid/automutilare, consumatorii în categoriile predispuși consumului de alcool/drog [10, p. 29]. Din păcate Regulamentul cu privire la grupa de risc nu prevede o categorie a deținuților vulnerabili în care să poată fi incluși categoriile menționate anterior (pedofili, homosexuali, persoanele cu tulburări psihice, etc.), ori, acest fapt este extrem de necesar, de îndată ce conform regulamentelor, deținuții luați la evidență în grupa de risc beneficiază de monitorizare și intervenții suplimentare în scopul diminuării/înlăturării unor riscuri, formării unor abilități prosoziale, etc. Pe lângă modificarea regulamentului cu privire la grupa de risc, în care să fie inclusă și categoria persoanelor vulnerabile, instituțiile penitenciare trebuie să dezvolte noi programe de terapie psihosocială care să îi vizeze ca beneficiari nu doar pe agresori dar și pe victimele infracțiunilor de violență și a infracțiunilor cu caracter sexual.

Într-un final, reiterăm ideea că fenomenul hărțuirii sexuale în mediul de detenție este un efect negativ al unor procese subculturale care se prezintă ca o formă periculoasă de recidivă criminală, iar împreună cu alte infracțiuni specifice mediului penitenciar, contribuie la formarea criminalității penitenciare, o arie a criminalității care tinde să ia amploare și solicită în acest sens: a) vigilență,

promptitudine și corectitudine din partea organelor de drept; b) mai multă inițiativă științifică în sensul elaborării de soluții și prognoze; c) un control mai strict al statului asupra procesului execuțional-penal, cu toate elementele lui esențiale: asigurarea respectării regimului de detenție, implementarea programelor de terapie psihosocială care să faciliteze corijarea comportamentului agresional, etc; și, în cele din urmă, d) identificarea unor metode optime de prevenție și protecție victimologică a deținuților cu grad înalt de vulnerabilitate victimală.

Referințe:

1. ZECA, I., MARIȚ, A. Tipuri de criminalitate penitenciară. În: Analele ASEM, 2012, X, p. 62-68.
2. Raport privind activitatea sistemului administrației penitenciare pentru anul 2020, [Accesat: 20.11.2021] Disponibil: <https://drive.google.com/file/d/1zuBbV3TEARTkZPHBsU9zVgE2aTlrk3er/view>
3. Raport privind activitatea sistemului administrației penitenciare pentru anul 2019, [Accesat: 20.11.2021] Disponibil: <https://drive.google.com/file/d/1VwhMq9G4iLqyrXcYLQHyKBa0YLKxZZO/view>
4. RUSU, O. Generalități privind evoluția și conținutul subculturii criminale. În Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Științe socioumanistice, 2007, p. 147-150.
5. FAIGHER, A., CERNOMOREȚ, S. Unele reflecții privind criminalitatea penitenciară în Republica Moldova. În materialele Conferinței Științifice Naționale cu Participare Internațională „Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective” (Bălți, Moldova, 26-27 iunie, 2020). Ed. a 4-a, Bălți: 2020. p. 445-450.
6. GLADCHI, GH. Criminologie generală. Chișinău: Museum, 2001. 311 p.
7. CARP, S. Prevenirea criminalității penitenciare. Chișinău: [s. n.], 2004. 246 p.
8. Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1.
9. BUJOR, V. Criminologia penitenciară ca teorie sectorială a criminologiei. În materialele Conferinței Științifice Internaționale „Psihologia în mileniul III-provocări și soluții” (Bălți, Moldova, 25-26 octombrie 2019). Vol. I. Bălți, 2020. p. 25-28.
10. Raport privind activitatea sistemului administrației penitenciare pentru anul 2018. [Accesat: 20.11.2021] Disponibil: https://drive.google.com/file/d/1cgzU_st3dOcL1ZlvDXFITNQ0iBx0qj5H/view

